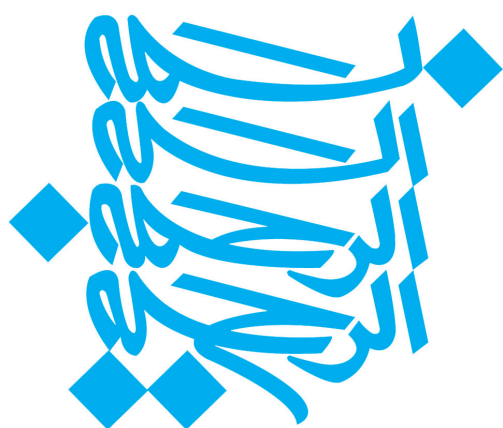

کتاب و مطالعه

درسبک زندگی اسلامی - ایرانی

مهدی فدایی

انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری
دین و معنویت آل یاسین

فهرست مطالب

سخن ناشر.....	۱۱
دیباچه	۱۳
فصل اول: پیشینه، جایگاه و شیوه‌های مطالعه	۱۷
درآمد	۱۹
۱) تعریف	۲۰
۲) انواع	۲۰
۳) تاریخچه نگارش و چاپ	۲۳
یک) در جهان	۲۳
دو) در ایران	۲۴
۴) کتاب و کتاب‌خوانی در اسلام	۲۷
یک) اولین مخلوق	۲۷
دو) واژه کتاب	۲۷
الف) نامه اعمال	۲۹
ب) کتاب حوادث و جزئیات عالم هستی (لوح محفوظ)	۲۹
ج) حکم	۳۰
د) مدّت مقرر و معین	۳۱
ه) دلیل ثابت و استوار	۳۱

۳۱.....	و) نوشته‌ ظاهری و حسی
۳۲.....	ز) کاتبه و قرارداد
۳۲.....	سه) اهمیت کتاب‌خوانی در اسلام
۳۵.....	چهار) کتابخانه در اسلام
۳۶.....	پنج) آثار کتاب و مطالعه از منظر اسلام
۳۷.....	الف) ملجأ انسان
۳۷.....	ب) ثبات قلب
۳۸.....	ج) هدایت‌گری کتاب
۳۹.....	د) اقتدار
۴۰.....	ه) رفع جهل
۴۲.....	۵) جایگاه کتاب و مطالعه در عصر تکنولوژی‌های جدید
۴۶.....	۶) وضعیت مطالعه در ایران و جهان
۴۷.....	یک) سرانه مطالعه
۴۷.....	الف) در جهان
۵۰.....	ب) در ایران
۵۵.....	دو) میزان تیراژ کتاب
۵۷.....	سه) مقایسه آمارها
۵۷.....	۷) شیوه‌های مطالعه و کتاب‌خوانی
۵۸.....	یک) گام‌های ده‌گانه
۶۰.....	دو) مهارت‌های مطالعه و کتاب‌خوانی
۶۲.....	۸) نقش فرهنگ مطالعه در ارتقای سبک زندگی
۶۳.....	یک) مسأله پردازش اطلاعات
۶۴.....	دو) مصرف فرهنگی
۶۶.....	نتیجه‌گیری
۶۹.....	فصل دوم: آسیب‌شناسی فرهنگ کتاب‌خوانی در سبک زندگی ایرانیان
۷۱.....	درآمد
۷۱.....	۱) حوزه نرم افزار

۷۱.....	یک) مسأله احساس نیاز.....
۷۵.....	دو) خودشیفتگی فرهنگی.....
۷۷.....	سه) ضعف محتوایی کتاب‌ها.....
۸۰.....	۲) حوزه سخت افزار.....
۸۰.....	یک) ضعف چاپ.....
۸۱.....	دو) گرانی کتاب.....
۸۴.....	سه) عدم دسترسی همگانی به کتاب.....
۸۵.....	چهار) فقدان جذابیت صوری؛ بسته بندی نامناسب.....
۸۷.....	پنج) عدم اطلاع مردم از نشر کتاب.....
۸۷.....	شش) عدم اهتمام رسانه‌ها به معرفی کتاب.....
۸۹.....	هفت) کمبود کتابخانه‌های عمومی.....
۹۰.....	نتیجه‌گیری.....
۹۱.....	فصل سوم: ترویج فرهنگ مطالعه.....
۹۳.....	درآمد.....
۹۵.....	۱) زیرساخت‌ها.....
۹۵.....	یک) نشر مناسب؛ کمی و کیفی.....
۹۶.....	دو) تولید کتاب زنده.....
۹۷.....	سه) افزایش کتابخانه‌های عمومی و ایستگاهی.....
۹۷.....	الف) کتابخانه‌های ایده محور.....
۹۸.....	ب) معماری کتابخانه.....
۱۰۱.....	ج) کتابخانه همیار.....
۱۰۲.....	د) کتابخانه‌های ایستگاهی و محلی.....
۱۰۳.....	ه) کتابخانه فاطمه‌ها.....
۱۰۴.....	چهار) برگزاری نمایشگاه‌های دوره‌ای و دائمی.....
۱۰۵.....	پنج) جمع‌بازار کتاب.....
۱۰۷.....	شش) توزیع مناسب.....
۱۰۸.....	هفت) خرید اینترنتی کتاب.....

۱۰۹	..... گروه‌های مرجع فرهنگی
۱۰۹	..... یک (خانواده)
۱۱۰	..... الف) دسته‌بندی فرزندان
۱۱۲	..... ب) مهارت و تکنیک
۱۱۳	..... ج) فعالیت‌های درون خانواده‌ای
۱۱۵	..... د) تشویق به کتاب‌خوانی
۱۱۶	..... دو) نهادهای فرهنگی دولتی
۱۱۹	..... سه) آموزش و پرورش؛ آموزش خلاق محور نه جزوه محور
۱۲۲	..... چهار) نهادهای فرهنگی غیردولتی
۱۲۳	..... الف) انجمن خیرین کتابخانه ساز ایرانیان
۱۲۴	..... ب) جایزه ادبی گوزن زرد
۱۲۵	..... ج) شورای کتاب کودک
۱۲۶	..... د) انجمن دوستداران کتابخانه
۱۲۶	..... ه) خانه کتابدار کودک و نوجوان و ترویج خواندن
۱۲۸	..... و) نهاد کتابک
۱۲۸	..... ز) انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران
۱۲۹	..... پنج) مساجد
۱۳۰	..... الف) کتابخانه مسجد
۱۳۲	..... ب) چشم‌انداز کتابخانه‌های مساجد در سال ۱۴۰۴
۱۳۴	..... شش) رسانه
۱۳۵	..... الف) رادیو
۱۳۶	..... ب) تلویزیون
۱۳۶	..... اول) بخش خبررسانی
۱۳۷	..... دوم) برنامه‌های ترکیبی
۱۳۸	..... سوم) برنامه‌های گفتگو محور
۱۳۸	..... چهارم) برنامه‌های مناسبتی
۱۳۹	..... پنجم) پیام‌های بازرگانی و زیرنویس‌های تلویزیونی

۱۳۹	..... ششم) مسابقه، مستند، میان برنامه و برنامه های نمایشی
۱۳۹	..... ۳) مخاطب کتاب؛ (مطالعه کننده)
۱۴۰	..... نتیجه گیری
۱۴۱	..... پیوست
۱۴۳	..... ۱) اسناد بالادستی در حوزه فرهنگ کتاب خوانی
۱۴۳	..... یک) سند نهضت مطالعه مفید
۱۴۸	..... دو) سند چشم انداز کتابخانه های عمومی ایران در افق ایران ۱۴۰۴
۱۵۰	..... ۲) فهرست کتابخانه ها و سایت های مرتبط در ایران
۱۵۰	..... یک) خبرگزاری کتاب (ایبنا)
۱۵۰	..... دو) سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
۱۵۱	..... سه) کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۱۵۱	..... چهار) کتابخانه مجازی نور
۱۵۲	..... پنج) سایت خانه کتاب
۱۵۲	..... شش) سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی
۱۵۳	..... هفت) کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران
۱۵۴	..... هشت) کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی رحمته الله
۱۵۵	..... نه) کتابخانه مرکزی و مرکز اطلاع رسانی دانشگاه فردوسی مشهد
۱۵۵	..... ده) کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد شهید مطهری رحمته الله دانشگاه رازی
۱۵۵	..... یازده) کتابخانه مرکز اسناد و مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
۱۵۶	..... دوازده) کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران
۱۵۷	..... نتیجه گیری
۱۵۹	..... کتابنامه

دیاچہ

جز صراحی و کتابم نبود یار و ندیم   تا حریفان دغا را به جهان کم بینم
(حافظ)

در سبک زندگی امروزی، رقیبان و بدیل‌های زیادی برای کتاب این یار و ندیم قدیمی انسان، فراهم آمده اما هر چقدر جلوتر می‌رویم و بیشتر با ارتباطات جدید انس می‌گیریم، بیشتر درون ما یار مهربان خویش را طلب و جستجو می‌کند. هر چند رشد تکنولوژی، موانع فیزیکی دسترسی به کتاب را از میان بُرد، ولی خود خطری برای رخت بربستن کتاب از زندگی ما شده است. سپری نمودن ساعت‌ها در صفحات تلگرام موجب شده است بهانه کمبود وقت برای مطالعه کتاب رنگ ببازد و ما را به این فکر مشغول کند که: چرا سرانه مطالعه ما اندک است؟! در اثر حاضر، سعی شده است با رویکردی آسیب‌شناسانه، موانع بررسی شود و سپس راهکارهایی برای رفع آنها و ترویج امر مطالعه و کتاب‌خوانی در جامعه ایرانی ارائه و با تحلیلی نوآورانه آسیب‌های مطالعه در جامعه ایران در دو حوزه سخت‌افزار و نرم‌افزار بررسی گردد. مسأله احساس بی‌نیازی، خودشیفتگی فرهنگی، عدم نشر مناسب، عدم تولید کتاب زنده از جمله آسیب‌هایی است که به آن پرداخته شده است.

از سوی دیگر، راهکارهای ترویج امر مطالعه در سبک زندگی اسلامی ایرانی در سه بخش زیر ساخت، مراجع فرهنگی و مخاطب کتاب بررسی شده است. تلاش شده است با استفاده از داده‌های برآمده از آموزه‌های اسلامی و نیز برخی داده‌های علوم انسانی مانند روان‌شناسی و جامعه‌شناسی و علوم تربیتی، راهکارهای مناسب در جهت ترویج

فرهنگ کتاب‌خوانی در سبک زندگی اسلامی ایرانی ارائه شود. در پایان بر خود لازم می‌دانم که ضمن تشکر از ریاست محترم مؤسسه آل یاسین جناب آقای دکتر فعالی که با راهنمایی‌های خود نواقص اثر را به حداقل رساندند، از همه دوستانی که زمینه انتشار این اثر را فراهم آوردند، قدردانی کنم.

مهدی فدایی